

Okresný národný výbor v Trenčíne
I. organizačno - manipulačné obdobie 1945 - 1948
1945 – 1948
Opis na úrovni fondového oddelenia

kód	názov kódu v AJ	obsah	Názov kódu v SJ
3.1.1.	Reference kode	SK_1570_15652_3	Referenčný kód
3.1.2.	Title	Okresný národný výbor v Trenčíne, I. organizačno - manipulačné obdobie	Názov jednotky opisu
3.1.3.	Date(s)	1945-1948	Časový rozsah
3.1.4.	Level of desription	Fondové oddelenie	Úroveň opisu
3.1.5.	Extent and medium of the unit o description (quantity, bulk, or size)	72,375 bm (12 úradných kníh, 37 ks registratúrnych pomôcok, 283 škatúl)	Rozsah a nosič jednotky opisu (množstvo, rozsah alebo veľkosť)
3.2.1.	Name of creator(s)	Okresný národný výbor v Trenčíne	Názov pôvodcu
3.2.2.	Administrative history	Nariadením Predsedníctva SNR č. 26 Zb. SNR zo 7. apríla 1945 o národných výboroch sa s okamžitou účinnosťou ustanovili pre obce národné výbory a pre okresy okresné národné výbory (ďalej len ONV), zrušili sa župné úrady i okresné úrady. Nariadením Predsedníctva SNR č. 96 Zb. SNR z 23. augusta 1945 sa zrušili aj župy a župná samospráva. Poverenictvo pre veci vnútorné vydalo pod č. 339/1944/II dňa 27. septembra 1944 inštrukciu o organizácii a kompetencii miestnych ONV. Pôsobnosť národných výborov	Dejiny správy pôvodcu

		<p>mala zahrnúť právomoc bývalej samosprávy i politickej správy. Miestne národné výbory (ďalej len MNV) podliehali ONV a tie Slovenskej národnej rade. Povereníctvo SNR pre veci vnútorné vydalo Organizačné smernice pre tvorenie národných výborov a ONV č. 1576-II/1945 z 10. 04. 1945. ONV sa zriadil v každom okrese. Jeho členmi mali byť osoby bezúhonné a politicky spoľahlivé, ktoré dosiahli 21 rokov s počtom členov okresného zastupiteľstva podľa počtu obyvateľov. Na tomto základe vznikol aj ONV v Trenčíne s 18 členmi okresného zastupiteľstva.</p> <p>Členovia ONV sa volili nepriamo delegátmi MNV. Volili sa osobitne predseda ONV a osobitne členovia.</p> <p>Výkonným orgánom bol úrad ONV na čele s prednostom, ktorého do funkcie schvaľovalo Povereníctvo pre veci vnútorné.</p> <p>Pracovné smernice pre národné výbory č. 2302-II/1945 z 28. 4. 1945 obsahovali presnejšie ustanovenia o spôsobe a podmienkach volieb do národných výborov, počte členov, kompetenčných a organizačných otázkach.</p> <p>Dočasný organizačný poriadok pre ONV č. 6633/2-II/1-1945 vydaný 15. novembra 1945 uverejnený v Úradnom vestníku upravoval výkon pôsobnosti národných výborov volenými orgánmi, ktorými boli plénum, rada, predseda, okresné komisie a úrad ONV. Na tieto úpravy nadväzoval dočasný rokovací poriadok pre ONV - výnos povereníka pre veci vnútorné zo dňa 10. 12. 1945 č. 7117/1-II/1-1945, o. i. obsahujúci ustanovenia o spôsobe vedenia a úprave zápisníc volených orgánov národných výborov (plén, rád a komisií).</p> <p>Najvyšším orgánom bolo plénum, zvolával ho a zasadnutie riadil predseda, na požiadanie rady bolo verejné. Do právomoci pléna patrilo rozhodovanie v obvode svojej pôsobnosti o hospodárskych otázkach. Plénum si volilo vlastné orgány - predsedu, podpredsedov, tajomníka, užší výbor (od 10. novembra 1945 nazývaný rada), zriaďovalo alebo rozpúšťalo komisie, schvaľovalo rozvrh práce, štatúty a pod. Rozhodovalo o závažných otázkach politického a hospodárskeho charakteru a o otázkach mimoriadnej dôležitosti, ktoré si plénum vyhradilo.</p>	
--	--	---	--

		<p>Rada rozhodovala o všetkých záležitostiach, ktoré nepatrili do kompetencie ostatných orgánov ONV. Pripravovala tiež návrhy pre plénum a hospodárila podľa rozpočtu. Zasadnutie rady zvolával a riadil predseda ONV, zasadnutia boli verejné a konali sa raz týždenne.</p> <p>Iniciatívnymi orgánmi ONV boli komisie. Volili sa na plenárnom zasadnutí. Pri každom ONV sa malo zriadiť týchto osem komisií: bezpečnostná, dopravná, finančná, kultúrna, rekonštrukčná, sociálnej starostlivosti, zásobovacia a zdravotnícka.</p> <p>V miestach, kde sa nachádzal majetok kolaborantov sa zriaďovali roľnícke komisie, konfiškáciou nepriateľského majetku sa zaoberala konfiškačná komisia. Vojnové škody na stavebných objektoch mala zisťovať a vyčíslovať stavebná komisia. Pri každom ONV boli zriadené okresné preverovacie komisie. Pripravovali posudky, v ktorých navrhovali, či žiadateľom vydať osvedčenia o národnej, štátnej a ľudovodemokratickej spoľahlivosti. Na odstraňovanie nedostatkov v zásobovaní, distribúcii, v cenových a mzdových otázkach boli zriaďované kontrolné, distribučné a zásobovacie komisie. Pri zabezpečovaní poľnohospodárskej výroby pôsobili mimoriadne vyživovacie komisie. Okresné roľnícke úverové komisie rozhodovali o poskytovaní štátnych peňažných pôžičiek. Pri každom ONV sa mala zriadiť komisia pre telesnú a brannú výchovu. Odvolacie komisie pri ONV vybavovali odvolania proti rozhodnutiam v súvislosti so zápsmi do stálych voličských zoznamov. Okresné komisie sociálnej starostlivosti o mládež riešili sociálno-právnu ochranu mládeže. Podľa potrieb okresov sa zriaďovali aj iné komisie, napr. komisia dvojročnice, zaisťovacia komisia, živnostenská a pod. Pri ONV v Trenčíne (a piatich ďalších) bola na základe nariadenia Povereníctva vnútra pre veci vnútorné zriadená disciplinárna komisia prvej stolice. Rokovala a rozhodovala o disciplinárnych záležitostiach štátnych zamestnancov.</p> <p>Sociálnu starostlivosť o obyvateľstvo postihnuté vojnovými škodami mali na starosti stanice sociálnej starostlivosti.</p> <p>Pri každom ONV boli zriadené funkcie zásobovacieho a bezpečnostného referenta. Lesná služba sa vykonávala prostredníctvom lesných oddelení.</p>	
--	--	--	--

		<p>Výkonným orgánom ONV a jeho zložiek bol úrad ONV. Neskôr sa členil na oddelenia a referáty.</p> <p>Na základe volieb do Ústavného národného zhromaždenia zo dňa 26. mája 1946 sa malo obnoviť členstvo národných výborov. Zložitosť politickej a hospodárskej situácie zapríčinila, že obnova sa predĺžila do začiatku roku 1947, niekde i dlhšie. ONV v Trenčíne mal mať po obnove dvadsať členov.</p> <p>Po komunistickom prevrate v roku 1948 bola menovaná okresná a dočasná okresná správna komisia, ktorá vykonávala funkciu národných výborov v rokoch 1948 – 1950.</p> <p>Rozhodujúcim medzníkom vo vývoji národných výborov bolo prijatie Ústavy 9. mája v roku 1948, ktorá okrem iného charakterizovala národné výbory ako nositeľov a vykonávateľov štátnej moci, strážcov práv a slobody ľudu v obciach, okresoch a krajoch. Na základe ústavy bol vydaný zákon č. 280/1948 Zb. o krajskom zriadení a súčasne sa začala dôsledná očista štátneho aparátu od nestraničských príslušníkov.</p> <p>Na základe tohto zákona došlo začiatkom roku 1949 k novému administratívne – politickému členeniu štátu a k zmene v systéme a vnútornej organizácii národných výborov.</p> <p>K 5. augustu 1945 bol predsedom Revolučného ONV v Trenčíne Ján Kudla. Na zasadaní R ONV a novozvoleného ONV bol 22. augusta zvolený za predsedu ONV Dr. Kornel Haim a za tajomníka Ján Samák. Prednostom úradu ONV sa stal Dr. Jozef Bartáky, hlavný radca s. v. s., v júni 1946 ho vo funkcii nahradil Dr. Jozef Jakubóczy.</p> <p>V septembri 1946 sa stal predsedom ONV Klement Ondrašík, ale koncom roka ho vo funkcii vystriedal Dr. Rudolf Kedro. Vo februári 1948 bola ustanovená Dočasná okresná správna komisia, na čele ONV so Štefanom Minárikom, ktorý túto funkciu zastával až do roku 1964.</p>	
3.2.3.	Archival history	<p>ONV vznikol v polovici mája 1945 a v podstate prevzal agendu Okresného úradu v Trenčíne. Správa registratúry bola centralizovaná. Uplatňoval sa chronologicko-numerický systém evidovania a ukladania.</p> <p>Podľa výnosu Povereníctva vnútra č. 2123/1 – II/1 – 1945 z 12. decembra uverejneného</p>	Dejiny archívneho fondu

		<p>v Úradnom vestníku pod č. 370/1945 sa spisová služba národných výborov od 1. 1. 1946 vrátila k pôvodnému kancelárskemu poriadku pre bývalé župy a okresné úrady. Správa registratúry vykonávaná podľa tohto kancelárskeho poriadku bola založená na systéme základného čísla. Registratúra úradu ONV sa členila na prezidiálnu, administratívnu, priestupkovú a účtovnú agendu. Agenda lesného oddelenia spravidla netvorila samostatný manipulačný a ukladací celok, ale sa manipulovala a ukladala v rámci administratívnej agendy.</p> <p>V roku 1948 vydalo Povereníctvo vnútra zásady kancelárskej služby vo vnútornej správe pod č. 162/210-I/2-1948 a dočasný spisový plán pre vnútornú správu pod č. 162/211-I/2-1948., ktorý platil až od 1. januára 1949.</p> <p>Spisy tohto obdobia boli pôvodne uložené v pivničných priestoroch ONV na Palackého ulici, neskôr na pracovisku v Drietome. Po postavení účelovej budovy boli v roku 1983 prevezené na Kožušnícku ulicu č. 1 v Trenčíne.</p>	
3.2.4.	Immediate source of acquisition or transfer	<p>Dokumenty 1. manipulačného obdobia t.j. r. 1945 – 1948 boli prevzaté bez vyraďovacieho konania. Prvý prírastok bol zaevidovaný dňa 15. 5. 1955 pod č. 22/1955. Podľa tohto zápisu to bolo 388 balíkov a 8 kníh z rokov 1945-1953, uložené na Palackého ulici č. 29 v Trenčíne. Ďalší prírastok bol zaevidovaný pod č. 243/1981 dňa 4. 4. 1981. Spisy z rokov 1945 - 1976 v rozsahu 255 bm boli prevzaté na základe preberacieho protokolu č. OA-129/04-81 zo 7. 12. 1981 a uložené na pracovisku v Drietome. Dňa 25. 10. 1981 bolo k tomu prírastku pripísaných 814 bm dokumentov z rokov 1947 - 1977, uložených tiež na pracovisku v Drietome.</p> <p>Posledný prírastok, v ktorom sa nachádzali dokumenty z tohto obdobia bol zaevidovaný pod č. 245/1982. 81 bm administratívnych spisov z rokov 1947 - 1977 bolo prevzatých bez zápisnice a uložené v Drietome.</p>	Spôsoby získavania archívnych prírastkov
3.3.1.	Scope and contents	<p>V samostatnom čiastkovom inventári dokumentov samosprávnych orgánov sú podchytené všetky zápisnice, rady, pléna a komisií a evidencie od vzniku až po likvidáciu úradu.</p> <p>Z I. manipulačného obdobia z rokov 1945 – 1948 sú zachované zápisnice pléna z rokov</p>	Obsah a rozsah archívneho fondu

		<p>1946 a 1947, ročník 1948 absentuje. Zápisnice rady sú zaznamenané zo všetkých ročníkov. Zachovali sa aj indexy k zápisniciam pléna z roku 1947 a rady z rokov 1946 - 1947. Z obdobia rokov 1945-1948 sa zachovali aj zápisnice roľníckej komisie.</p> <p>Takisto sú tu podchytené aj všetky evidencie. Najstaršie zachované sú rôzne živnostenské registre z rokov (1884-1944) 1945 – 1960. Bohato sú tu zastúpené aj rôzne evidencie (1919) 1945- 1961 (evidencie rôznych spolkov, vojenských vyslúžilcov, hájnikov a podobne. Najpočetnejšiu skupinu tvoria evidencie štátnych občanstiev (1942) 1945 – 1961. Ďalej sú tu zaznamenané priestupkové evidencie, vyživovacích príspevkov, národnej správy, učňov , zabavených vecí a podobne.</p> <p>Od polovice mája roku 1945 – 1948 sa okrem úradných kníh podchytených v predošlom inventári zachovalo 37 ks registratúrnych pomôcok – 4 ks prezidiálnych protokolov z rokov 1945 - 1948, 15 administratívnych protokolov z rokov 1945 - 1948, 4 priestupkové protokoly z rokov 1945 – 1948 a 3 ks indexov k priestupkovým protokolom z rokov 1946 – 1948. K administratívnym spisom sa zachovalo 10 indexov z rokov 1945 – 1948, 3 ks indexov k priestupkovým spisom z rokov 1946 - 1948 a 1 index k spisom lesného oddelenia z rokov 1947 – 1948. Tiež je z tohto obdobia zachovaných cca 35,375 bm spisov. Z účtovných dokumentov sa zachovalo 12 kníh (hlavné knihy samosprávneho hospodárenia ONV, štátneho hospodárstva, hospodárenia fondov, denníky sociálneho fondu ONV, administratívnych depozitov a fondu stavby Okresného úradu.</p> <p>Agenda je síce v zachovalom stave, ale neúplná. Veľké množstvo archívnych dokumentov sa zničilo a tiež stratilo pri častom sťahovaní.</p> <p>Tieto dokumenty poskytujú hlavne informácie o povojnovom období – správy o padlých, očiste spoločnosti od kolaborantov, preverovaní politickej a národnej spoľahlivosti, svedectvá o štátnom občianstve, odškodňovaní za vojnové škody, obnove hospodárstva, budovaní štátneho aparátu a pod. Bohato sú zastúpené dokumenty týkajúce sa volieb, rôzne súpisy, povoľovania živností, uvalenia národnej správy, znárodňovania, pozemkovej reformy, kúpnopredajných zmlúv, konfiškácií majetkov,</p>	
--	--	---	--

		<p>zápisy do firemných registrov, dodatočné zápisy úmrtí do matrik, vyhlásenia za mŕtvych, zmeny priezvisk, prestupy v cirkvách, priznania vyživovacích príspevkov, presídlenia, či zaradenia do pracovných táborov, rušenie a schvaľovanie nových spolkov. Tiež tu môžeme nájsť kópiu procesu s Tisom. Nájde tu rôzne záznamy o podporných vianočných akciách, akciách UNRA, zbierkach na stavby pamätníkov a kostolov, či na pomoc živelnými pohromami postihnutým občanom. Zastúpené sú aj stavebné a užívacie povolenia občanom i právnickým osobám, spisy týkajúce sa vyvlastňovania nehnuteľností, riešenie povojnovej bytovej otázky a podobne.</p>	
3.3.2.	Appraisal, destruction and scheduling information	<p>Veľa dokumentov bolo bez zápisu vyradených v 50-tych rokoch zamestnancami ONV v rámci tzv. „pomoci zberu druhotných surovín“.</p> <p>Počas spracovania prebiehalo len vnútorné vyradenie záznamov bez dokumentárnej hodnoty a duplikátov.</p>	Vyrad'ovanie a hodnotenie
3.3.3.	Accruals	Neočakávajú sa.	Možné prírastky
3.3.4.	System of arrangement	<p>Zápisnice a evidencie z tohto obdobia sú súčasťou iného usporiadania vzhľadom k požiadavke na vypracovania čiastkového inventára.</p> <p>Keďže registratúra sa viedla podľa kancelárskeho poriadku pre bývalé župy a okresné úrady založená na systéme základného čísla, spisy sa neoznačovali registratúrnymi značkami. Usporiadané sú chronologicko-numericke v rámci ročníka.</p> <p>Registratúrne pomôcky sú zaradené na začiatok ročníka spisov. Členené sú na agendu prezidiálnu a administratívnu, priestupkovú (zachovali sa len registratúrne pomôcky) a účtovnú.</p> <p>Ďalej sú v rámci roka vytvorené vecné skupiny spisov ako vojnové škody, voľby, súpis obyvateľov a majetku, 2 ročný plán, a podobne. Plagáty a letáky (plagáty, brožúry, tlačivá, fotografie a pod.) sú zaradené na konci administratívnych spisov ako samostatná inventárna jednotka.</p> <p>Archívny fond je usporiadaný v štruktúre: I. Spisový materiál a. prezidiálne</p>	Spôsob usporiadania

		<p>b. administratívne</p> <p>II. Účtovný materiál</p> <p>Fond obsahuje 64 inventárnych jednotiek z rokov 1945 – 1948, 12 úradných kníh, 37 ks registratúrnych pomôcok a 283 škatúľ spisov. V administratívnej agende je zahrnutých aj 186 plagátov a letákov uložených v dvoch škatuliach. Meria 72,375 bm.</p> <p>Inventárnou jednotkou registratúrnych pomôcok je jedna kniha, pri spisoch jeden ročník a vybrané vecné skupiny v rámci ročníka, pri účtovných dokumentoch tvorí inventárnu jednotku jedna účtovná kniha.</p>	
3.4.1.	Conditions governing access	prístupný	Podmienky prístupu
3.4.2.	Conditions governing reproduction	Archívne dokumenty možno reprodukovat' so súhlasom archívu podľa podmienok uvedených v jeho bádateľskom poriadku a v súlade s internými predpismi MV SR.	Podmienky vyhotovovania reprodukcií
3.4.3.	Language /scripts of material	slovenský	Jazyk/písmo archívnych dokumentov
3.4.4.	Physical characteristics and technical requirements	nepoškodený	Fyzický stav a technické požiadavky
3.4.5.	Finding aids	Ministerstvo vnútra SR, Štátny archív v Trenčíne, Janka Štefaničáková, súpis inventárnych jednotiek v elektronickej podobe, 2020	Vyhľadávacie pomôcky
3.5.1.	Existence and location of originals	Ministerstvo vnútra SR, Štátny archív v Trenčíne, Kožušnícka 1, 911 05 Trenčín	Existencia a umiestnenie

			originálov
3.5.2.	Existence and location of copies	Archívna pomôcka o tom neinformuje.	Existencia a umiestnenie kópií
3.5.3.	Related units of description	Okresný úrad v Trenčíne, 1923-1945, národné výbory v okrese Trenčín, Okresný úrad I v Trenčíne, 1990-1996	Súvisiace jednotky opisu
3.5.4.	Publikation note	Informácie nie sú známe.	Informácie o publikovaní
3.6.1.	Note		Poznámka
3.7.1.	Archivist's note	Pozri 3.4.5. Fond spracovala v roku 2020 Janka Štefaničáková. Opis vyhotovila Mgr. Janka Štefaničáková v júni 2021.	Informácia o spracovateľovi a spracovaní
3.7.2.	Rules or conventions	Opis bol vyhotovený podľa ISAD(G): General International Standard Archival Description, Second Edition	Pravidlá alebo zásady
3.7.3.	Date(s) of descriptions	02. 06. 2021	Dátum vyhotovenia opisu